

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

12. září 2006 *

Ve věci C-131/03 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 24. března 2003,

R. J. Reynolds Tobacco Holdings Inc., se sídlem ve Winston-Salemu, Severní Karolína (Spojené státy),

RJR Acquisition Corp., se sídlem ve Wilmingtonu, New Castle, Delaware (Spojené státy),

R. J. Reynolds Tobacco Company, se sídlem v Jersey City, New Jersey (Spojené státy),

R. J. Reynolds Tobacco International, Inc., se sídlem v Doveru, Kent, Delaware (Spojené státy),

Japan Tobacco, Inc., se sídlem v Tokiu (Japonsko),

zastoupené P. Lomasem, solicitor, a O. W. Brouwerem, avocat,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelky),

* Jednací jazyk: angličtina.

příčemž dalšími účastníky řízení jsou:

Philip Morris International Inc., se sídlem v Rye Brook, New York (Spojené státy),

žalobkyně v prvním stupni ve věcech T-377/00 a T-272/01,

Komise Evropských společenství, zastoupená C. Dockseym, X. Lewisem a C. Ladenburgerem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

podporovaná:

Radou Evropské unie, zastoupenou M. Bishopem a T. Blanchet, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejší účastníci řízení v rámci kasačního opravného prostředku,

Španělským královstvím, zastoupeným N. Díaz Abad, jako zmocněnkyní, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Francouzskou republikou, zastoupenou G. de Berguesem, jako zmocněncem,

Italskou republikou, zastoupenou I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s M. Fiorillim, avvocato dello Stato, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Portugalskou republikou, zastoupenou L. I. Fernandesem a A. Seiça Nevesem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Finskou republikou, zastoupenou T. Pynnä a A. Guimaraes-Purokoski, jako zmocněnkyněmi, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Evropským parlamentem, zastoupeným H. Duintjer Tebbensem a A. Baasem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejšími účastníky řízení v prvním stupni,

Spolkovou republikou Německo, zastoupenou M. Lummou a W.-D. Plessingem, jako zmocněnci,

Řeckou republikou,

vedlejšími účastnicemi řízení v prvním stupni ve věcech T-260/01 a T-272/01,

Nizozemským královstvím, zastoupeným J. van Bakel, jako zmocněnkyní,

vedlejší účastníkem řízení v prvním stupni
ve věcech T-379/00, T-260/01 a T-272/01,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Schiemann a J. Makarczyk, předsedové senátů,
J.-P. Puissechet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr (zpravodaj), P. Kūris,
E. Juhász, J. Klučka, U. Lōhmus, E. Levits a A. Ó Caoimh, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. ledna 2006,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 6. dubna
2006,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se navrhovatelky domáhají zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 15. ledna 2003, Philip Morris a další v. Komise (T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 a T-272/01, Recueil,

s. II-1, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Soud prvního stupně Evropských společenství odmítl jako nepřípustné jejich žaloby směřující ke zrušení jednak rozhodnutí Komise Evropských společenství ze dne 19. července 2000, jímž bylo rozhodnuto o „principu občanskoprávní žaloby, jménem Komise, směřující proti některým americkým výrobcům cigaret“, k jehož provedení byla před United States District Court, Eastern District of New York (obvodní soud Spojených států pro východní obvod New Yorku), federálním soudem Spojených států amerických (dále jen „District Court“), podána občanskoprávní žaloba proti několika společnostem náležejícím ke skupině Philip Morris (dále jen „Philip Morris“) a ke skupině Reynolds (dále jen „Reynolds“), jakož i proti Japan Tobacco, Inc. (dále jen „Japan Tobacco“), a jednak rozhodnutí Komise Evropských společenství ze dne 25. července 2001, jímž bylo rozhodnuto o „principu nové občanskoprávní žaloby před americkými soudy, podané společně Společenstvím a alespoň jedním členským státem, směřující proti skupinám výrobců cigaret, které byly žalovanými v předchozí žalobě“, k jehož provedení byly před District Court podány dvě další žaloby (dále jen „sporná rozhodnutí“).

Skutkový základ sporu

- 2 Skutkový základ sporu, jak vyplývá z napadeného rozsudku, je v tomto rozsudku popsán následovně:

„1 V rámci boje proti pašování cigaret do Evropského společenství Komise dne 19. července 2000 schválila ‚princip občanskoprávní žaloby, jménem Komise, směřující proti některým americkým výrobcům cigaret‘. Komise se rovněž rozhodla o tom vhodným způsobem informovat Výbor stálých zástupců (COREPER) a zmocnila svého předsedu, jakož i člena Komise odpovědného za rozpočet, aby vydali pokyn právnímu oddělení k přijetí nezbytných opatření.

- 2 Dne 3. listopadu 2000 byla Evropským společenstvím, zastoupeným Komisí a , jednajícím svým vlastním jménem a jménem členských států, které má pravomoc zastupovat, podána před [District Court] občanskoprávní žaloba proti [Philip Morris, Reynolds a Japan Tobacco].

- 3 V rámci této žaloby (dále jen ‚první žaloba‘) Společenství tvrdilo, že se žalobkyně, podniky vyrábějící tabák, účastní systému pašování, jehož cílem je uvádění a distribuce cigaret na území Evropského společenství. Společenství usilovalo zejména o získání náhrady škody vyplývající z tohoto systému pašování, spočívající hlavně ve ztrátě cla a daně z přidané hodnoty (DPH), které by byly bývaly uhrazeny v případě legálního dovozu, jakož i soudního příkazu k ukončení vytýkaného jednání.

- 4 Společenství založilo své návrhy na federálním zákoně Spojených států, Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act z roku 1970 (dále jen ‚RICO‘), jakož i na některých institutech common law, a to institutech common law fraud, public nuisance a unjust enrichment. Cílem RICO je bojovat proti organizovanému zločinu, zejména tím, že usnadňuje stíhání trestně stíhatelných jednání hospodářských subjektů. Za tímto účelem přiznává právo podat žalobu poškozeným. Za účelem podpory občanskoprávních žalob RICO stanoví, že žalobci může být přiznána náhrada škody odpovídající trojnásobku škody, která mu skutečně vznikla (treble damages).

- 5 Rozhodnutím ze dne 16. července 2001 District Court návrhy Evropského společenství zamítl.

- 6 Dne 25. července 2001 Komise schválila ‚princip nové občanskoprávní žaloby před americkými soudy, podané společně Společenstvím a alespoň jedním

členským státem, směřující proti skupinám výrobců cigaret, které byly žalovanými v předchozí žalobě'. Zmocnila rovněž svého předsedu, jakož i člena Komise pověřeného rozpočtem, aby vydali pokyn právnímu oddělení k přijetí nezbytných opatření.

- 7 Dne 6. srpna 2001 byla před District Court proti Philip Morris a Reynolds podána nová žaloba Komisí, jménem Evropského společenství a členských států, které má pravomoc zastupovat, jakož i deseti členskými státy, a to Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Portugalskou republikou a Finskou republikou, jejich vlastním jménem. V rámci této žaloby (dále jen „druhá žaloba“) Společenství již nezaložilo své návrhy na RICO, ale pouze na zásadách common law uplatňovaných v rámci první žaloby. Členské státy naopak založily své návrhy jak na RICO, tak na zásadách common law uplatňovaných Společenstvím. Krom toho byly uvedeny hospodářská škoda a škoda, jež není hospodářského charakteru, které Společenství neuvvedlo v rámci své první žaloby, a byly předloženy doplňující skutečnosti týkající se institutů public nuisance a unjust enrichment.
- 8 Společenství proti rozhodnutí District Court ze dne 16. července 2001 uvedenému v bodě 5 výše odvolání nepodalo. Dne 10. srpna 2001 však americký soud požádalo, aby toto posledně uvedené rozhodnutí zrušil a aby mu umožnil změnit svůj návrh (motion to vacate the judgment and to amend the complaint). Tento návrh byl zamítnut rozhodnutím District Court ze dne 25. října 2001.
- 9 Dne 9. ledna 2002 Společenství, zastoupené Komisí, a deset členských států uvedených v bodě 7 výše podaly před District Court třetí žalobu směřující proti [Japan Tobacco] a jiným podnikům spojeným s Japan Tobacco (dále jen „třetí žaloba“).

- 10 Dne 19. února 2002 District Court zamítl druhou a třetí žalobu Společenství a členských států na základě pravidla common law (revenue rule), podle něhož soudy Spojených států neuplatňují daňové zákony jiných států.

- 11 Dne 20. března 2002 Komise schválila princip toho, že bude podáno odvolání proti rozhodnutí District Court. Dne 25. března 2002 bylo před United States Court of Appeals for the Second Circuit (odvolací soud druhého obvodu) podáno odvolání jménem Společenství a deseti členských států.“

Řízení před Soudem

- 3 Návrhy došlými kanceláři Soudu dne 19. a 20. prosince 2000 navrhovatelky podaly žaloby, jimiž se domáhaly zejména zrušení rozhodnutí Komise podat první žalobu (věci T-377/00, T-379/00 a T-380/00).

- 4 Usnesením ze dne 2. července 2001 předseda druhého rozšířeného senátu Soudu spojil tyto tři věci pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i rozsudku.

- 5 Návrhy došlými kanceláři Soudu dne 15. října 2001 Reynolds a Philip Morris podaly žaloby proti rozhodnutí Komise podat druhou žalobu (věci T-260/01 a T-272/01).

- 6 Usnesením ze dne 31. ledna 2002 předseda druhého rozšířeného senátu Soudu spojil všech pět věcí T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 a T-272/01 pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i rozsudku.

- 7 V každé z těchto věcí Komise vznesla námitku nepřípustnosti z důvodu, že sporná rozhodnutí nejsou akty, které by mohly být předmětem takové žaloby, jako je žaloba stanovená v čl. 230 čtvrtém pododstavci ES.

Napadený rozsudek

- 8 Napadeným rozsudkem Soud vyhověl námitkám nepřípustnosti vzneseným Komisí, a v důsledku toho žaloby odmítl.

- 9 Soud nejprve v bodech 74, 76 a 77 tohoto rozsudku připomněl obsah čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, jakož i ustálenou judikaturu, podle které je jednak třeba se zaměřit na obsah opatření, jehož zrušení je požadováno za účelem určení, zda může být předmětem žaloby, přičemž forma, ve které bylo přijato, je v zásadě v tomto ohledu nerozhodná, a podle které jednak akty nebo rozhodnutí, které mohou být předmětem žaloby na neplatnost, mohou být pouze opatření s právně závaznými účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce a která podstatným způsobem mění jeho právní postavení, přičemž Soud odkázal zejména na rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 1981, IBM v. Komise (60/81, Recueil, s. 2639, bod 9).

- 10 Soud tedy zkoumal, zda sporná rozhodnutí takové účinky vyvolávají.

- 11 V tomto ohledu Soud v bodě 79 napadeného rozsudku poukázal na to, že předložení věci soudu je aktem nezbytným pro získání závazného soudního rozhodnutí, ale že stanovení povinností účastníků sporu s konečnou platností může vyplývat pouze z rozhodnutí soudu, kterému byla věc předložena. Soud, který odkázal *per analogiam* na rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1998, Komise v. Německo (C-191/95, Recueil, s. I-5449, bod 47), týkající se rozhodnutí Komise podat žalobu na základě čl. 226 druhého pododstavce ES, dospěl k závěru, že rozhodnutí podat soudní žalobu samo o sobě nemění právní postavení, do jehož rámce toto rozhodnutí spadá, a že jej tedy v zásadě nelze pokládat za napadnutelné rozhodnutí.

- 12 Soud dále zkoumal, zda sporná rozhodnutí v důsledku toho, že se netýkají předložení věci Soudnímu dvoru nebo soudu některého členského státu, ale předložení věci soudu třetího státu, vyvolávají konečné právní účinky jiné než ty, které jsou nezbytně spojeny s předložením věci jakémukoli soudu, které by podstatným způsobem měnily právní postavení navrhovatelek.

- 13 Soud, který nejprve zkoumal účinky sporných rozhodnutí v právním řádu Společenství, v bodě 91 napadeného rozsudku zaprvé zamítl jako neopodstatněnou tezi navrhovatelek, podle níž uvedená rozhodnutí vyvolávají právně závazné účinky s ohledem na pravomoci Komise a institucionální rovnováhu.

- 14 V tomto ohledu Soud v bodě 86 uvedeného rozsudku konstatoval, že sporná rozhodnutí, podobně jako jakýkoli akt některého orgánu, s sebou jako svůj vedlejší účinek nesou i zaujetí stanoviska jejich autora, pokud jde o jeho pravomoc k jejich přijetí, ale že zaujetí stanoviska této povahy nemůže být kvalifikováno jako právně závazný účinek ve smyslu článku 230 ES, neboť i za předpokladu, že by bylo nesprávné, nemá žádnou autonomní působnost ve vztahu k přijatému aktu. Dodal, že účelem takového zaujetí stanoviska, na rozdíl od takového aktu, jehož cílem je udělení pravomoci, jaký vedl k rozsudku Soudního dvora ze dne 9. října 1990, Francie v. Komise (C-366/88, Recueil, s. I-3571), na který se odvolávaly navrhovatelky, není měnit rozdělení pravomocí stanovených Smlouvou o ES.

- 15 V bodě 87 napadeného rozsudku Soud rovněž rozhodl, že tvrzená nepřislušnost Komise a případný zásah do institucionální rovnováhy, který by z toho vyplýval, neumožňují odchýlit se od podmínek přípustnosti žaloby na neplatnost stanovených Smlouvou. Takový sled úvah by totiž znamenal vyvození napadnutelného charakteru aktu z jeho případné protiprávnosti. V tomto ohledu Soud odkázal *per analogiam* na usnesení Soudního dvora ze dne 10. května 2001, FNAB a další v. Rada (C-345/00 P, Recueil, s. I-3811, body 39 až 42).
- 16 Co se týče otázky, zda, pokud jde o přípravné akty, může být soudní žaloba v počáteční fázi považována za slučitelnou se systémem procesních prostředků stanoveným Smlouvou za výjimečných okolností, kdy se jedná o opatření, která postrádají dokonce jakékoli zdání legality, uváděné zejména v bodě 23 výše uvedeného rozsudku IBM v. Komise, Soud v bodě 88 napadeného rozsudku poukázal na to, že soudy Společenství nikdy nepotvrdily možnost výjimečně provádět takový přezkum přípravných aktů nebo jiných aktů postrádajících právní účinky. Dodal, že rozhodnutí, která zmiňovala tuto hypotézu, předcházejí výše uvedenému usnesení FNAB a další v. Rada, ve kterém se Soudní dvůr jasně vyjádřil proti možnosti, aby přípustnost žaloby závisela na závažnosti uplatňovaných porušení práva Společenství.
- 17 Zadruhé Soud v bodě 107 napadeného rozsudku odmítl jako neopodstatněnou tezi, podle níž sporná rozhodnutí vyvolávají právně závazné účinky tím, že navrhovatelky podřídila jinému právnímu řádu, nebo tím, že změnila jejich právní postavení z hmotněprávního nebo procesního hlediska.
- 18 V tomto ohledu v bodě 93 napadeného rozsudku prohlásil, že zásada, podle které předložení věci soudu jako takové nemění právní postavení účastníků sporu ve smyslu článku 230 ES, platí jak pro předložení věci soudu Společenství, tak pro předložení věci soudům členských států, a dokonce i třetích států, jako jsou Spojené státy. Podle Soudu tato zásada není dotčena skutečností, že každý soud musí

používat procesní pravidla svého vlastního právního řádu a hmotněprávní pravidla stanovená podle kolizních právních norem téhož právního řádu. Nezávisle na použitelných pravidlech totiž právní důsledky, které z toho ze zákona nebo v důsledku rozhodnutí soudu, jemuž byla věc předložena, vyplývají, nemohou být přičteny účastníku řízení, který věc soudu předložil.

- 19 V bodech 95 a 96 napadeného rozsudku Soud připustil, že některá rozhodnutí procesní povahy mohou vyvolat konečné právně závazné účinky ve smyslu článku 230 ES, jak je vykládán judikaturou. Mezi těmito rozhodnutími uvedl jednak rozhodnutí, která i když představují etapy probíhajícího správního řízení, se neomezují na stanovení podmínek pro pozdější průběh tohoto správního řízení, ale vyvolávají účinky přesahující procesní rámec a mění práva a povinnosti zúčastněných osob z hmotněprávního hlediska.
- 20 Poté, co Soud v bodě 97 napadeného rozsudku uvedl určitý počet rozhodnutí, která podle judikatury soudů Společenství mají tuto povahu, v bodě 98 konstatoval, že tak tomu v případě sporných rozhodnutí není. Zejména poznamenal, že neexistence postupu podle práva Společenství v oblasti vymáhání daní a cel nemůže být postavena na roveň imunitě výslovně přiznané čl. 15 odst. 5 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), stranám dohody oznámené v souladu s tímto nařízením. Krom toho ačkoli je pravda, že sporná rozhodnutí s sebou nesou to, že Komise předběžně vyhodnotila jednání navrhovatelek s ohledem na právo Spojených států, odlišují se od rozhodnutí zahájit vyšetřovací řízení ve věci státních podpor v důsledku toho, že právo Společenství tomuto vyhodnocení nepropůjčuje stanovené právní důsledky. Podle Soudu předložení věci soudům Spojených států tedy navrhovatelkám neukládá nové povinnosti a nezavazuje je k tomu, aby měnily své zvyklosti.
- 21 Soud kromě toho v bodech 99 a 100 napadeného rozsudku uvedl některá rozhodnutí procesní povahy, která jsou napadnutelná v důsledku toho, že poškozují procesní práva zúčastněných osob. Konstatoval však, že v projednávaném případě by

navrhovatelky neměly procesní práva v rámci řízení týkajícího se nesplnění povinnosti, které podle nich mělo být Komisí zahájeno, a vyvodil z toho, že předložení věci District Court je v tomto ohledu nemožno zbavit práv. Soud dodal, že v případě neexistence pravomoci Společenství pro vymáhání dotyčných cel a daní neexistuje ani postup stanovený právem Společenství v této oblasti, který by přiznával záruky, jichž by byly navrhovatelky zbaveny.

- 22 V bodě 101 napadeného rozsudku měl Soud rovněž za to, že navrhovatelky neprokázaly ani to, že se sporná rozhodnutí dotkla jejich právního postavení s ohledem na postupy vymáhání daní a cel existující v členských státech.
- 23 Na argument navrhovatelek, podle kterého se řízení před District Court odlišuje od řízení, která by mohla být zahájena před soudy členských států, tím, že neexistuje režim řízení o předběžné otázce na základě článku 234 ES, Soud v bodě 105 napadeného rozsudku odpověděl, že je ve sporech obsahujících mezinárodní prvky běžné, že soud musí použít zahraniční právní pravidla a že tak učiní v rámci svých vlastních procesních pravidel. Podle Soudu je to, že soud použije svá vlastní procesní pravidla, součástí důsledků, které jsou nezbytně spojeny s předložením věci jakémukoli soudu, a nemůže být tedy kvalifikováno jako právní účinek ve smyslu článku 230 ES. Doplnil, že ačkoli článek 234 ES dává soudům členských států možnost klást předběžné otázky a ukládá některým z těchto soudů povinnost předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, nepřiznává naproti tomu účastníkům sporu projednávaného před uvedenými soudy žádné právo na předložení věci Soudnímu dvoru.
- 24 Soud v bodě 108 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že sporná rozhodnutí v právním řádu Společenství nevyvolávají právně závazné účinky ve smyslu článku 230 ES, jak je vykládán judikaturou.

- 25 Soud, který poté zkoumal účinky, které jsou v právu Spojených států spojeny s podáním dotčených občanskoprávních žalob, v bodě 110 napadeného rozsudku konstatoval, že důsledky předložení věci District Court z procesního hlediska, na něž se navrhovatelky odvolávají, se z velké části neliší od důsledků, které jsou nezbytně spojeny s předložením věci jakémukoli soudu, a některé z nich jsou čistě skutkové povahy.
- 26 Mimoto Soud v bodech 111 a 112 napadeného rozsudku uvedl, že i když mohou federální soudy Spojených států na základě svého procesního práva přijímat rozhodnutí, která mají vůči účastníkům sporu závazné účinky, které je zejména zavazují k tomu, aby zpřístupnili skutkové okolnosti a dokumenty, tyto účinky vyplývají z autonomního výkonu pravomocí, jež tyto soudy mají podle práva Spojených států, a nejsou tedy přičitatelné Komisi.
- 27 Pokud jde o účinky předložení věci District Court z hmotněprávního hlediska, Soud v bodě 114 napadeného rozsudku konstatoval, že rozhodnutí předložit věc District Court se omezuje na zahájení řízení směřujícího k určení odpovědnosti navrhovatelek, jejíž existence není meritorně určena podáním žaloby. Ačkoli tudíž sporná rozhodnutí mohla mít za následek, že upozornila navrhovatelky na to, že podstupují reálné nebezpečí, že jim budou americkým soudem uloženy sankce, představuje to pouze skutkový důsledek a nikoli právní účinek, který sporná rozhodnutí mají vyvolat, přičemž Soud odkázal *per analogiam* na bod 19 výše uvedeného rozsudku IBM v. Komise.
- 28 Soud v bodech 115 až 117 napadeného rozsudku konstatoval, že některé skutečnosti uplatněné navrhovatelkami, tedy ty, že jsou v rámci dotčených žalob obviněny z trestně stíhatelných jednání, že imunita účastníků sporu tyto účastníky chrání před žalobou na ochranu osobnosti týkající se pomlouvačných tvrzení učiněných v rámci řízení a že District Court zveřejnil žaloby Komise na internetu, jakož i negativní

důsledky, které mohou vyplývat z podání dotčených žalob, pokud jde o obecně známé skutečnosti týkající se společností kotovaných na burze, jsou buď skutkové povahy nebo vyplývají výlučně z ustanovení práva Spojených států, a nepředstavují tedy účinky sporných rozhodnutí, které by byly přičitatelné Komisi.

29 Soud v bodě 118 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že účinky, které jsou v právu Spojených států spojeny s podáním dotčených občanskoprávních žalob, které navrhovatelky uplatňují, nemohou být považovány za právně závazné účinky ve smyslu článku 230 ES, jak je vykládán judikaturou.

30 Konečně, pokud jde o nezbytnost účinné soudní ochrany a argument navrhovatelek, podle kterého by nepřípustnost jejich žalob měla za účinek zbavit je jakéhokoli právního prostředku pro zpochybnění sporných rozhodnutí, neboť vzhledem k tomu, že soud, jemuž byla věc předložena, je soudem třetího státu, nebudou moci ani soudy Společenství, ani soudy členských států rozhodnout o legalitě jednání Komise, Soud rozhodl takto:

„121 V tomto ohledu musí být připomenuto, že Soudní dvůr stanovil, že přístup k soudu je jedním ze základních prvků právního společenství a že je v právním řádu založeném na Smlouvě o ES zaručen v důsledku toho, že tato Smlouva zavedla ucelený systém procesních prostředků a řízení určený k tomu, aby byl Soudnímu dvoru svěřen přezkum legality aktů orgánů (rozsudek Soudního dvora ze dne 23. dubna 1986, Zelení v. Parlament, 294/83, Recueil, s. 1339, bod 23). Soudní dvůr zakládá na ústavních tradicích společných členským státům a na člancích 6 a 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod právo na účinný procesní prostředek (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1986, Johnston, 222/84, Recueil, s. 1651, bod 18).

- 122 Právo na účinný procesní prostředek pro každého, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, bylo krom toho znovu potvrzeno článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie vyhlášené v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1), která, i když není právně závazná, ukazuje význam práv, která vyjadřuje, v právním řádu Společenství.
- 123 V tomto ohledu je třeba uvést, že procesní subjekty nejsou zbaveny přístupu k soudu v důsledku toho, že jednání postrádající rozhodovací charakter nemůže být předmětem žaloby na neplatnost, neboť je možné podat žalobu na uplatnění mimosmluvní odpovědnosti stanovenou v článku 235 ES a čl. 288 druhém pododstavci ES, pokud takové jednání může založit odpovědnost Společenství.
- 124 Ačkoli se může krom toho jevit žádoucím, aby jednotlivci měli k dispozici vedle žaloby na náhradu škody procesní prostředek umožňující zabránit – nebo ukončit – jednání orgánů postrádající rozhodovací charakter, která mohou poškodit jejich zájmy, je nutno konstatovat, že takový procesní prostředek, který by nezbytně znamenal, že soud Společenství bude vůči orgánům vydávat soudní příkazy, není Smlouvou stanoven. Soudu Společenství přitom nepřísluší, aby nahradil ústavodárnou moc Společenství za účelem provedení úpravy systému procesních prostředků a řízení zavedeného Smlouvou (rozsudek Soudu ze dne 27. června 2000, Salamander a další v. Parlament a Rada, T-172/98, T-175/98 až T-177/98, Recueil, s. II-2487, bod 75).“

Návrhová žádání účastníků řízení

- 31 Navrhovatelky navrhují, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek;

- prohlásil jejich žaloby na neplatnost za přípustné z důvodu, že sporná rozhodnutí jsou zjevně protiprávní, a s konečnou platností o sporu rozhodl;
- podpůrně prohlásil jejich žaloby na neplatnost za přípustné a věc vrátil zpět Soudu, aby rozhodl ve věci samé;
- podpůrněji věc vrátil zpět Soudu, aby přezkoumal otázku přípustnosti společně s věcí samou a aby podle toho rozhodl;
- uložil Komisi, aby nesla náklady řízení podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora.

32 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- prohlásil kasační opravný prostředek zčásti za nepřipustný v rozsahu, v němž je navrhováno Soudnímu dvoru, aby přezkoumal nové skutečnosti, které nebyly vzneseny v první stupni, nebo aby znovu přezkoumal argumenty již vznesené v prvním stupni;
- ve zbývajících částech kasační opravný prostředek zamítl;
- uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

33 Německá, španělská, italská, nizozemská a portugalská vláda, jakož i Parlament a Rada navrhuji Soudnímu dvoru, aby kasační opravný prostředek zamítl a uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

34 Finská vláda navrhuje, aby Soudní dvůr:

— prohlásil kasační opravný prostředek za nepřijatelný v rozsahu, v němž vyzývá Soudní dvůr k tomu, aby přezkoumal nové skutečnosti, které nebyly uplatněny v řízení před Soudem, a v rozsahu, v němž jej vyzývá k tomu, aby znovu přezkoumal skutečnosti vznesené před Soudem, aniž by bylo prokázáno, že Soud provedl nesprávná právní posouzení;

— ve zbývajících částech kasační opravný prostředek zamítl;

— uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

35 Na podporu svého kasačního opravného prostředku navrhovatelky uplatňují pět důvodů vycházejících postupně:

— z nesprávného výkladu článku 230 ES, pokud jde o účinky sporných rozhodnutí v právním řádu Společenství;

- z nesprávného výkladu článku 230 ES, pokud jde o účinky, které jsou v právu Spojených států spojeny s podáním dotčených občanskoprávních žalob;

- z porušení základního práva na účinnou soudní ochranu;

- z nesprávného použití a výkladu judikatury Soudního dvora týkající se možnosti zpochybňovat zjevně protiprávní opatření;

- z porušení článku 292 ES.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného výkladu článku 230 ES, pokud jde o účinky sporných rozhodnutí v právním řádu Společenství

Argumentace účastníků řízení

- ³⁶ V rámci tohoto důvodu kasačního opravného prostředku rozděleného do pěti částí navrhovatelky zaprvé uplatňují, že Soud provedl nesprávné právní posouzení, jelikož měl v bodě 79 napadeného rozsudku za to, že rozhodnutí orgánu Společenství podat žalobu nelze v zásadě považovat za napadnutelné rozhodnutí.

37 Z judikatury však vyplývá, že opatřeními přijatými orgány, která nemohou být předmětem soudního přezkumu, jsou pouze ta, která jsou součástí probíhajícího postupu podle práva Společenství, který vyústí v pozdější rozhodnutí, které může být samo předmětem soudního přezkumu, v rámci kterého mohou být všechny vytýkané skutečnosti týkající se dřívější protiprávnosti nebo nepříslušnosti dotyčného orgánu a jejich účinků řádně zkoumány příslušným soudním orgánem, který musí použít právo Společenství. Navrhovatelky se v tomto ohledu odvolávají na výše uvedené rozsudky IBM v. Komise (bod 20) a Komise v. Německo (bod 44).

38 Zadruhé navrhovatelky tvrdí, že Soud, když zkoumal, zda sporná rozhodnutí vyvolávají právní účinky, nevyložil správně judikaturu a ani tuto judikaturu správně nepoužil na zcela nové okolnosti projednávané věci. Stávající judikatura se totiž týká žalob podaných proti opatřením přijatým Komisí při výkonu pravomocí, které jsou jí svěřeny Smlouvou, a tyto žaloby směřují nevyhnutelně k rozhodnutí přijatému v právním řádu Společenství, které je buď přijato soudem Společenství nebo podléhá přezkumu takového soudu. Naproti tomu v projednávané věci je namístě uvést, že pokud sporná rozhodnutí nebudou podléhat přezkumu soudů Společenství, žádný jiný akt ani žádný jiný důsledek nebudou předmětem takového přezkumu a orgány Společenství budou moci zahájit řízení mimo právní řád Společenství ohledně jakékoli nové otázky a za jakýchkoli okolností.

39 Zatřetí Soud nesprávně vyložil judikaturu Společenství, když dospěl k závěru, že žádný právní účinek nevyplývá ze skutečnosti, že již není možno od Soudního dvora získat rozhodnutí v rámci řízení o předběžné otázce ohledně příslušnosti Komise pro zahájení řízení ve třetím státě, aby se pokusila vybrat údajně nezaplacené clo a DPH.

- 40 V tomto ohledu navrhovatelky tvrdí, že pokud by se Komise obrátila na soud některého členského státu, měly by právo vznést zásadní otázku pravomoci Komise, otázku, kterou by vnitrostátní soud nejvyššího stupně musel předložit Soudnímu dvoru podle čl. 234 třetího pododstavce ES, s ohledem na pravidlo zakotvené v rozsudku ze dne 22. října 1987, Foto-Frost (314/85, Recueil, s. 4199) a na zjevnou nepoužitelnost judikatury Cilfit a další (rozsudek ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, Recueil, s. 3415). Zbavení této možnosti má pro strany sporu zjevné právní důsledky.
- 41 Začtvrté Soud, když dospěl k závěru, že podání soudní žaloby ve třetím státě spíše než v některém členském státě nevyvolává právní účinky, rovněž nesprávně vyložil judikaturu, podle které byla-li učiněna volba zahájit některé řízení spíše než jiné, rozhodnutí konkretizující tuto volbu vyvolává právní účinky ve smyslu článku 230 ES.
- 42 Soud totiž v bodě 98 napadeného rozsudku nesprávně neuznal, že v rozsudku ze dne 30. června 1992, Španělsko v. Komise (C-312/90, Recueil, s. I-4117), byla rozhodujícím faktorem skutečnost, že Komise upřednostnila jedno řízení před jiným, čímž toto posledně uvedené řízení vyloučila. Navrhovatelky rovněž v tomto ohledu uplatňují rozsudek ze dne 15. března 1967, CBR a další v. Komise (8/66 až 11/66, Recueil, s. 93). Komise přitom tím, že zahájila dotyčná řízení ve Spojených státech, zvolila řízení, což mělo za následek vyloučení nejen řízení o předběžné otázce u Soudního dvora, ale rovněž vyloučení významných procesních záruk souvisejících s relevantními řízeními v rámci práva Společenství použitelnými na vybírání dotčených daní a cel.
- 43 Zapáté navrhovatelky poukazují na to, že Soud nepřipustil, že Komise prostřednictvím sporných rozhodnutí přijala konečné stanovisko, co se týče její

příslušnosti v právu Společenství, což v souladu s ustálenou judikaturou vyvolává právní účinky.

- 44 Komise totiž bývala mohla jednat pouze v případě, kdyby byl býval přijat akt sekundárního práva, který by jí umožnil zahájit soudní řízení ve třetím státě za účelem vymození údajně nezaplaceného cla a DPH. Sporná rozhodnutí tak vyvolávají tytéž právní účinky jako takový akt sekundárního práva.
- 45 Krom toho bylo důsledkem uvedených rozhodnutí, že povolily výdaje vynaložené Komisí na zahájení a pokračování řízení před soudy Spojených států. Taková rozhodnutí mohou být předmětem žaloby podle článku 230 ES, jak to vyplývá zejména z usnesení ze dne 24. září 1996, Spojené království v. Komise (C-239/96 R a C-240/96 R, Recueil, s. I-4475).
- 46 Vzhledem k tomu, že sporná rozhodnutí nahradila akty primárního nebo sekundárního práva Společenství měnící rozdělení pravomocí stanovené ve Smlouvě, bylo jejich účelem rovněž změnit toto rozdělení, což představuje změnu pravomocí totožnou se změnou pravomocí dotčenou ve výše uvedeném rozsudku Francie v. Komise.
- 47 Komise uplatňuje, že všechny části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku jsou nepřijatelné vzhledem k tomu, že navrhovatelky pouze opakují argumenty, které uvedly v prvním stupni.

- 48 Komise rovněž uplatňuje, pokud jde o pátou část a argument, podle kterého může Komise jednat za účelem vymáhání daní ve třetích státech pouze na základě zvláštního legislativního zmocnění, že zaprvé navrhovatelky popsaly nesprávným způsobem přístup Soudu. Soud totiž v bodě 104 napadeného rozsudku uvedl, že navrhovatelky neprokázaly, že Komise nepoužila nebo obešla existující postupy použitelné v oblasti vymáhání daní a cel nebo boje proti podvodům. Zadruhé nikdy nepřipadalo v úvahu, že by Komise sama podala žalobu za účelem získání úhrady nezaplacených daní. Zatřetí Soud v bodě 102 napadeného rozsudku zdůraznil, že argumentem, podle kterého Komise usilovala o získání úhrady daní prostřednictvím žaloby na náhradu škody, nelze prokázat, že došlo k zásahu do procesních práv navrhovatelek, přičemž kromě toho jde o argument, který se týká meritorní stránky sporu.

Závěry Soudního dvora

- 49 Úvodem je namístě připomenout, že podle ustálené judikatury z článku 225 ES, čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora a čl. 112 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Soudního dvora vyplývá, že kasační opravný prostředek musí přesným způsobem uvádět kritizované části rozsudku, jehož zrušení se navrhovatel domáhá, jakož i právní argumenty, které tento návrh podporují specifickým způsobem (viz zejména rozsudky ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 34; ze dne 8. ledna 2002, Francie v. Monsanto a Komise, C-248/99 P, Recueil, s. I-1, bod 68, a ze dne 6. března 2003, Interporc v. Komise, C-41/00 P, Recueil, s. I-2125, bod 15).

- 50 Požadavky odůvodnění vyplývající z těchto ustanovení tedy nesplňuje kasační opravný prostředek, který se omezuje na opakování nebo doslovné převzetí důvodů

a argumentů, které byly uplatněny před Soudem, včetně těch, které byly založeny na skutečnostech výslovně zamítnutých tímto soudem (viz zejména usnesení ze dne 25. března 1998, FFSA a další v. Komise, C-174/97 P, Recueil, s. I-1303, bod 24, a výše uvedený rozsudek Interporc v. Komise, bod 16). Takový kasační opravný prostředek totiž ve skutečnosti představuje návrh směřující pouze k opětovnému přezkoumání žaloby podané k Soudu, což nespadá do pravomoci Soudního dvora (viz usnesení ze dne 26. září 1994, X v. Komise, C-26/94 P, Recueil, s. I-4379, bod 13, a výše uvedený rozsudek Bergaderm a Goupil v. Komise, bod 35).

- 51 Nicméně, jestliže navrhovatel zpochybňuje výklad nebo použití práva Společenství Soudem, právní otázky přezkoumané v prvním stupni mohou být v rámci kasačního opravného prostředku znovu projednány (viz rozsudek ze dne 13. července 2000, Salzgitter v. Komise, C-210/98 P, Recueil, s. I-5843, bod 43). Jestliže by totiž navrhovatel nemohl tímto způsobem založit svůj kasační opravný prostředek na důvodech nebo argumentech již použitých před Soudem, řízení o kasačním opravném prostředku by bylo zčásti zbaveno svého smyslu (viz zejména výše uvedené usnesení FNAB a další v. Rada, body 30 a 31, jakož i rozsudek ze dne 16. května 2002, ARAP a další v. Komise, C-321/99 P, Recueil, s. I-4287, bod 49, a výše uvedený rozsudek Interporc v. Komise, bod 17).
- 52 V projednávané věci je přitom třeba konstatovat, že svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelky ve skutečnosti nesměřují pouze k opětovnému přezkoumání žaloby podané k Soudu. V každé z částí tohoto důvodu kasačního opravného prostředku totiž navrhovatelky jasným způsobem uvádějí části napadeného rozsudku, o nichž mají za to, že jsou postiženy nesprávnými právními posouzeními.
- 53 Z toho vyplývá, že první důvod kasačního opravného prostředku je přípustný.

- 54 Pokud jde o první část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, jak to správně připomněl Soud v bodě 77 napadeného rozsudku, z ustálené judikatury vyplývá, že akty nebo rozhodnutími, které mohou být předmětem žaloby na neplatnost, mohou být pouze opatření s právně závaznými účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce a která podstatným způsobem mění jeho právní postavení (viz zejména výše uvedený rozsudek *IBM v. Komise*, bod 9; usnesení ze dne 4. října 1991, *Bosman v. Komise*, C-117/91, Recueil, s. I-4837, bod 13, a rozsudek ze dne 9. prosince 2004, *Komise v. Greencore*, C-123/03 P, Sb. rozh. s. I-11647, bod 44).
- 55 Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelky, to tudíž nejsou pouze přípravné akty, které nejsou předmětem soudního přezkumu stanoveného v článku 230 ES, ale jakékoli akty, které nevyvolávají právně závazné účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy procesních subjektů, jako jsou potvrzující akty a čistě prováděcí akty (viz zejména rozsudek ze dne 1. prosince 2005, *Spojené království v. Komise*, C-46/03, Sb. rozh. s. I-10167, bod 25), prostá doporučení a stanoviska (rozsudek ze dne 23. listopadu 1995, *Nutral v. Komise*, C-476/93 P, Recueil, s. I-4125, bod 30) a v zásadě i interní pokyny (viz výše uvedený rozsudek *Francie v. Komise*, bod 9).
- 56 Soud tudíž z okolnosti, že sporná rozhodnutí nevyvolávají právně závazné účinky ve smyslu článku 230 ES, vyvodil, aniž by se přitom dopustil nesprávného právního posouzení, že nemohou být předmětem žaloby, přičemž dosah tohoto řešení neomezil pouze na přípravné akty.
- 57 První část prvního důvodu kasačního opravného prostředku je tedy třeba zamítnout.

- 58 Pokud jde o druhou část, v rozsahu, v němž nesplývá se třetí, čtvrtou a pátou částí, je namístě konstatovat, že Soud odkazem na bod 47 výše uvedeného rozsudku Komise v. Německo správně poukázal na to, že ačkoli je předložení věci soudu aktem nezbytným pro získání závazného soudního rozhodnutí, jako takové neurčuje s konečnou platností povinnosti stran sporu, takže *a fortiori* rozhodnutí o podání soudní žaloby samo o sobě nemění sporné právní postavení.
- 59 Otázka, zda sporná rozhodnutí podléhají přezkumu soudů Společenství, je v tomto ohledu zcela nerelevantní.
- 60 Z toho vyplývá, že druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta.
- 61 Pokud jde o třetí část, Soud rovněž správně v bodě 105 napadeného rozsudku konstatoval, že to, že soud použije svá vlastní procesní pravidla, je součástí důsledků, které jsou nezbytně spojeny s předložením věci jakémukoli soudu, a nelze to tedy považovat za právní účinek, ve smyslu článku 230 ES, rozhodnutí podat žalobu.
- 62 Je třeba dodat, že otázka, zda sporná rozhodnutí Komise mohou být kvalifikována jako napadnutelné právní akty ve smyslu judikatury uvedené v bodě 54 tohoto rozsudku, nemůže záviset na tom, že pokud by se Komise obrátila na soud některého členského státu, bylo by v rámci takto zahájeného řízení možné řízení o předběžné otázce na základě článku 234 ES.

- 63 Třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku tedy nelze přijmout.
- 64 Pokud jde o čtvrtou část, Soud správně vyložil výše uvedený rozsudek Španělsko v. Komise (body 12 až 20), když uvedl, že z tohoto rozsudku vyplývá, že rozhodnutí o zahájení vyšetřovacího řízení ve věci státních podpor vyvolává právní účinky ve smyslu článku 230 ES. Z vyhodnocení a kvalifikace předmětných podpor, jakož i z volby postupu, který je toho výsledkem, totiž vyplývají určité právní důsledky. Naproti tomu pouhá skutečnost, že Komise prostřednictvím sporných rozhodnutí učinila volbu, pokud jde o řízení, které má být proti navrhovatelkám zahájeno, a vyloučila tak jiná řízení, nemůže sama o sobě představovat právní účinek ve smyslu uvedeného článku.
- 65 Z toho vyplývá, že čtvrtá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta.
- 66 Pokud jde o pátou část, jak to Soud správně konstatoval, sporná rozhodnutí, podobně jako jakýkoli akt některého orgánu, s sebou sice jako svůj vedlejší účinek nesou i zaujetí stanoviska jejich autora, pokud jde o jeho pravomoc k jejich přijetí, avšak takové zaujetí stanoviska nelze samo o sobě kvalifikovat jako právně závazný účinek ve smyslu článku 230 ES, jak je vykládán judikaturou.
- 67 Pokud jde o využití rozpočtových zdrojů, které sporná rozhodnutí konkludentně povolují za účelem zahájení a pokračování dotčených řízení, stačí konstatovat, že tato skutečnost nemá vliv na otázku, zda uvedená rozhodnutí vyvolávají právně závazné účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy navrhovatelek a které podstatným způsobem mění jejich právní postavení.

- 68 Z předcházejícího vyplývá, že je namístě pátou část prvního důvodu opravného prostředku zamítnout, a tudíž zamítnout první důvod opravného prostředku v plném rozsahu.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného výkladu článku 230 ES, pokud jde o účinky, které jsou v právu Spojených států spojeny s podáním dotčených občanskoprávních žalob

Argumentace účastníků řízení

- 69 Podle navrhovatelek měl Soud v bodě 105 napadeného rozsudku nesprávně za to, že District Court může odpomoci důsledkům neexistence řízení o předběžné otázce ve Spojených státech tím, že sám použije právo Společenství. V tomto ohledu uplatňují, že v důsledku právní nauky „Act of State“ je nepravděpodobné, že by District Court rozhodoval o základních otázkách práva Společenství, které byly před ním vzneseny. V tomto ohledu na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, navrhovatelky tuto právní nauku, či v každém případě její obsah, uplatnily již před Soudem.

- 70 Komise uvádí, že tento důvod opravného prostředku je nepřijatelný, neboť představuje nový důvod opravného prostředku. I když tak mohly učinit, navrhovatelky právní nauku „Act of State“ před Soudem ani před District Court neuplatnily.

Závěry Soudního dvora

- 71 Nejprve je namístě konstatovat, jak to uvedla generální advokátka v bodě 66 svého stanoviska, že z bodu 72 napadeného rozsudku vyplývá, že právní nauka „Act of State“ byla navrhovatelkami před Soudem uplatněna, takže druhý důvod kasačního opravného prostředku je přípustný.
- 72 Avšak v rozsahu, v němž se tento důvod kasačního opravného prostředku liší od třetí a čtvrté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba jej jako neopodstatněný zamítnout.
- 73 Použití či nepoužití právní nauky „Act of State“ příslušným soudem Spojených států je totiž pro výklad pojmu napadnutelného aktu ve smyslu článku 230 ES zcela nerelevantní.

K třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení základního práva na účinnou soudní ochranu

Argumentace účastníků řízení

- 74 Navrhovatelky uplatňují, že je Soud zbavil účinné soudní ochrany a provedl nesprávné právní posouzení, jelikož měl v bodě 123 napadeného rozsudku za to, že

relevantním kritériem v této věci je přístup k soudu spíše než existence účinných procesních prostředků, na kterou se zaměřuje judikatura. V tomto ohledu se odvolávají na rozsudek ze dne 25. července 2002, *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (C-50/00 P, Recueil, s. I-6677, bod 39).

- 75 Krom toho skutečnost, že ve výše uvedeném rozsudku *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada* (bod 40) a v rozsudku ze dne 2. dubna 1998, *Greenpeace Council a další v. Komise* (C-321/95 P, Recueil, s. I-1651), se Soudní dvůr zmínil o existenci uceleného systému procesních prostředků a řízení k zajištění přezkumu legality aktů orgánů, aniž by do něj zařadil článek 288 ES, prokazuje nesprávnost tvrzení Soudu v bodě 123 napadeného rozsudku, podle něhož není v rozporu s nezbytností účinné soudní ochrany nepřipustit přípustnost žaloby na neplatnost, protože je možné podat žalobu na uplatnění mimosmluvní odpovědnosti na základě uvedeného článku. Navíc samotná nepříslušnost orgánů Společenství nezakládá mimosmluvní odpovědnost Společenství, takže žaloba na náhradu škody není dostačující pro to, aby byla navrhovatelkám poskytnuta účinná soudní ochrana.
- 76 Komise tvrdí, že zásada účinné soudní ochrany zaručuje ochranu proti aktům orgánů Společenství, které mohou porušit práva a svobody uznané právem Společenství, tedy těm aktům, které ve vztahu k dotčným osobám vyvolávají právní účinky. Sporná rozhodnutí však takové akty nepředstavují.
- 77 Pokud jde o výše uvedený rozsudek *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, Komise připomíná, že Soudní dvůr v bodě 44 tohoto rozsudku prohlásil, že i když je pravda, že podmínka osobního dotčení pro možnost podání žaloby proti nařízení musí být vykládána ve světle zásady účinné soudní ochrany tak, že jsou brány v úvahu rozličné okolnosti, které mohou individualizovat žalobce, nemůže takový výklad vést k vyloučení dotčené podmínky.

- 78 Pokud jde o článek 288 ES, Komise se domnívá, že skutečný problém, se kterým se navrhovatelky potýkají, spočívá nikoli v otázce, zda jim tento článek poskytuje účinnou ochranu, ale spíše v obtížích při prokazování, že Komise provedla protiprávní akt, když usilovala o to, aby získala od District Court rozhodnutí, podle něž se navrhovatelky dopustily různých nedovolených a protiprávních činností uváděných v občanskoprávních žalobách, a že je vzniklá škoda přímým důsledkem podání tohoto druhu žaloby.

Závěry Soudního dvora

- 79 Nejprve je namístě konstatovat, že Soud správně v bodě 123 napadeného rozsudku vycházel ze zjištění, že opatření nevyvolávající právně závazné účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy procesních subjektů, nemohou být předmětem žaloby na neplatnost.
- 80 Jak Soud připomněl v bodě 121 uvedeného rozsudku, Smlouva zavádí jednak články 230 ES a 241 ES a jednak článkem 234 ES ucelený systém procesních prostředků a řízení k zajištění přezkumu legality aktů orgánů, jímž pověřila soudy Společenství (viz výše uvedené rozsudky Zelení v. Parlament, bod 23, a Foto-Frost, bod 16, jakož i rozsudek ze dne 6. prosince 2005, Gaston Schul Douane-expediteur, C-461/03, Sb. rozh. s. I-10513, bod 22).
- 81 Nic to však nemění na tom, že i když podmínka týkající se právně závazných účinků, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce a které podstatným způsobem mění jeho

právní postavení, musí být vykládána ve světle zásady účinné soudní ochrany, nemůže takový výklad vést k vyloučení této podmínky, aniž by byly překročeny pravomoci soudů Společenství, které jim Smlouva přiznává (viz obdobně pokud jde o podmínku, podle které žalující fyzická nebo právnická osoba musí být napadeným aktem osobně dotčena, výše uvedený rozsudek *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, bod 44).

- 82 Soud také správně v bodě 123 napadeného rozsudku konstatoval, že i když procesní subjekty nemohou proti uvedeným opatřením podat žalobu na neplatnost, přesto nejsou zbaveny přístupu k soudu, neboť je možno podat žalobu na uplatnění mimosmluvní odpovědnosti stanovenou v článku 235 ES a v čl. 288 druhém pododstavci ES, pokud dotčené jednání může založit odpovědnost Společenství.
- 83 Taková žaloba nespadá do systému přezkumu platnosti aktů Společenství, které mají právně závazné účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce, je ale možno ji použít, jestliže některému účastníkovi vznikla škoda v důsledku protiprávního jednání některého orgánu.
- 84 Krom toho okolnost, že navrhovatelky nemohou případně prokázat existenci protiprávního jednání ze strany orgánů Společenství, údajné škody nebo příčinné souvislosti mezi takovým jednáním a takovou škodou, neznamená, že by byly zbaveny účinné soudní ochrany.
- 85 Z předcházejícího vyplývá, že je namístě třetí důvod opravného prostředku jako neopodstatněný zamítnout.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného použití a výkladu judikatury Soudního dvora týkající se možnosti zpochybňovat zjevně protiprávní opatření

Argumentace účastníků řízení

- 86 Navrhovatelky zdůrazňují, že žádné ustanovení Smlouvy ani žádný akt sekundárního práva nezmocňuje Komisi k tomu, aby zahajovala soudní řízení mimo právní řád Společenství, ani Komisi neoprávňuje k tomu, aby přijímala prováděcí opatření v oblasti vybírání cel a DPH. V tomto ohledu navrhovatelky poznamenávají, že článek 211 ES není obecným zmocňovacím ustanovením zbavujícím článek 7 ES jeho relevance. Jelikož tedy jsou sporná rozhodnutí zjevně protiprávní, měl Soud prohlásit žaloby na neplatnost za přípustné v souladu s výše uvedeným rozsudkem IBM v. Komise.
- 87 Pokud jde o výše uvedené usnesení FNAB a další v. Rada, na něž se Soud odvolává v bodech 87 a 88 napadeného rozsudku, navrhovatelky tvrdí, že Soudní dvůr tím, že v bodě 40 tohoto usnesení odkázal na „kritéria přípustnosti stanovená výslovně Smlouvou“, měl na mysli podmínky týkající se bezprostředního a osobního zájmu uvedené v čl. 230 čtvrtém pododstavci ES, nezávisle na otázce, zda opatření postrádající dokonce i jakékoli zdání legality mohou být za výjimečných okolností předmětem žaloby na neplatnost.
- 88 Navrhovatelky každopádně tvrdí, že Soud nesprávně použil judikaturu vyplývající zejména z výše uvedeného rozsudku ze dne 9. října 1990, Francie v. Komise, jakož i rozsudku ze dne 16. června 1993, Francie v. Komise (C-325/91, Recueil, s. I-3283), a porušil podstatnou procesní náležitost tím, že o otázce přípustnosti nerozhodl spolu s věcí samou.

- 89 Komise se zaprvé domnívá, že je tento důvod kasačního opravného prostředku nepřipustný, neboť rozvinuté argumenty jsou pouze opakováním těch, které byly vzneseny v prvním stupni.
- 90 Zadruhé poznamenává, že účastníci řízení, kteří mají právo podat žalobu na základě čl. 230 druhého pododstavce, jejichž institucionální výsady jsou přímo dotčeny jednostranným zaujetím stanoviska Komise, pokud jde o její příslušnost, před Soudem velmi jasně podporovali právo Komise přijmout sporná rozhodnutí. Navíc Komise sama připomněla výsady v oblasti zastupování Společenství, které jí svěřuje článek 282 ES, který je uplatněním obecné zásady, podle které je Komise jako jediná zmocněna k zastupování Společenství před soudy. V odpovědi na návrh na zamítnutí předložený před District Court Komise vycházela z článku 211 ES, stejně jako z jiných článků Smlouvy. Vzhledem k tomu, že Komise tedy přinejmenším *a priori* má dotčnou pravomoc, nemůže být tvrzeno, že je zjevně nepřislušná ani že sporná rozhodnutí postrádají jakékoli zdání legality.
- 91 Zatřetí, pokud jde o výše uvedené usnesení FNAB a další v. Rada a o argument navrhovatelek, podle kterého měl Soud rozhodnout o otázce přípustnosti spolu s věcí samou, Komise připomíná, že procesní subjekt k tomu, aby mohl zpochybnit rozhodnutí, musí nejprve prokázat, že toto rozhodnutí vyvolalo určité konečné právní účinky, přičemž tomu tak v projednávaném případě není.

Závěry Soudního dvora

- 92 Úvodem je třeba zamítnout námitku nepřipustnosti vznesenou Komisí z důvodů, které jsou totožné s důvody uvedenými v bodech 49 až 52 tohoto rozsudku.

- 93 Dále, aniž by bylo nezbytné se vyjadřovat k otázce, zda z výše uvedeného rozsudku IBM v. Komise vyplývá, že za výjimečných okolností musejí být žaloby na neplatnost směřující proti opatřením postrádajícím dokonce i jakékoli zdání legality prohlášeny za přípustné, je třeba konstatovat, že v každém případě k takové situaci zjevně v projednávaném případě nedošlo.
- 94 V tomto ohledu totiž stačí poukázat na to, že článek 211 ES stanoví, že Komise dbá na provádění Smlouvy, jakož i aktů přijatých na jejím základě, že v souladu s článkem 281 ES má Společenství právní subjektivitu a že článek 282 ES, který, i když je podle svého znění omezen na členské státy, představuje výraz obecné zásady, upřesňuje, že Společenství má způsobilost k právům a právním úkonům, přičemž je pro tento účel zastupováno Komisí.
- 95 Pokud jde o vytýkanou skutečnost, že Soud měl spojit posuzování námitky nepřípustnosti s věcí samou, je namíste konstatovat, že na rozdíl od toho, jak tomu bylo v rozsudcích uváděných navrhovatelkami, posouzení opodstatněnosti námitky nepřípustnosti vznesené před Soudem v projednávaném případě nezáviselo na posouzení meritorních důvodů kasačního opravného prostředku uplatňovaných navrhovatelkami.
- 96 Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku tedy nelze přijmout.

K pátému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení článku 292 ES

Argumentace účastníků řízení

- 97 Navrhovatelky uplatňují, že Soud tím, že dospěl k závěru, že District Court může rozhodovat jakýkoli spor týkající se příslušnosti Komise k zahájení dotyčných řízení

ve Spojených státech, uplatnil řešení, které je v rozporu s článkem 292 ES a se systémem smluv.

- ⁹⁸ Autonomie právního řádu Společenství by totiž byla ohrožena jakýmkoli systémem, který není systémem Společenství, jehož účinkem by bylo zavazovat Společenství a jeho orgány při výkonu jejich vnitřních pravomocí zvláštním výkladem pravidel práva Společenství (viz zejména posudek 1/91 ze dne 14. prosince 1991, Recueil, s. I-6079, body 41 až 46, a posudek 1/00 ze dne 18. dubna 2002, Recueil, s. I-3493, bod 45), k čemuž by došlo v případě, kdyby District Court posuzoval otázku příslušnosti Komise k zahájení řízení ve třetím státě za účelem vymáhání údajně nezaplacených cel a DPH.
- ⁹⁹ Komise nejprve připomíná, že se článek 292 ES vztahuje na členské státy, a nikoli na Komisi.
- ¹⁰⁰ Dále uplatňuje, že Společenství neusiluje o to, aby District Court nahradil Soudní dvůr jako rozhodce otázek práva Společenství. Všechny argumenty týkající se zmocnění a příslušnosti Komise, které mohou být uplatněny navrhovatelkami před District Court, by tímto soudem byly řešeny stejným způsobem jako všechny ostatní předběžné otázky vyplývající z občanskoprávní žaloby podané Společenstvím proti navrhovatelkám. Jelikož je nezbytné, aby District Court za účelem použití pravidel svého vlastního právního řádu zohlednil právo Společenství, shromáždí všechny k tomu nutné informace.

- 101 Pokud jde o volbu soudu, pro Komisi, která dbá na zahájení řízení nebo na vstup do řízení ve státě, ve kterém došlo k dotyčným činnostem a kde dojde k výkonu rozhodnutí, se jedná o strategickou otázku. District Court je soudem, v jehož obvodu jednak jedna nebo více navrhovatelek mají své sídlo, a v němž jednak mělo dojít k nedovoleným činnostem, a je tedy soudem, u něž bude nejlépe možné dosáhnout účinného výkonu rozsudku, o něž Komise usiluje.

Závěry Soudního dvora

- 102 Je třeba konstatovat, že na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelky, rozhodnutí soudu Spojených států ohledně příslušnosti Komise k předložení žaloby tomuto soudu nemůže zavazovat Společenství a jeho orgány při výkonu jejich vnitřních pravomocí k zvláštnímu výkladu pravidel práva Společenství. Jak poznamenala generální advokátka v bodě 90 svého stanoviska, takové rozhodnutí by totiž bylo závazné pouze v rámci určitého řízení.
- 103 Z toho vyplývá, že pátý důvod kasačního opravného prostředku musí být jako neopodstatněný zamítnut.
- 104 Vzhledem k tomu, že žádný z důvodů uplatňovaných navrhovatelkami na podporu jejich kasačního opravného prostředku není opodstatněný, je v důsledku toho namíste tento kasační opravný prostředek zamítnout.

K nákladům řízení

¹⁰⁵ Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, který je použitelný na řízení o kasačním opravném prostředku na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelky neměly ve věci úspěch, je namístej poslední uvedeným uložit náhradu nákladů řízení. V souladu s čl. 69 odst. 4 téhož jednacího řádu, který je rovněž použitelný na řízení o kasačním opravném prostředku na základě uvedeného článku 118, členské státy a orgány, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, nesou vlastní náklady.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Kasační opravný prostředek se zamítá.**

- 2) **R. J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., RJR Acquisition Corp., R. J. Reynolds Tobacco Company, R. J. Reynolds Tobacco International, Inc., a Japan Tobacco, Inc. se ukládá náhrada nákladů řízení.**

- 3) **Spolková republika Německo, Španělské království, Francouzská republika, Italská republika, Nizozemské království, Portugalská republika, Finská republika, Evropský parlament a Rada Evropské unie ponosou vlastní náklady řízení.**

Podpisy.